

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/21/2019
Identifikačné číslo spisu:	8114209371
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:8114209371.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Y. T. L., bývajúceho v T., 2/ Y. M. W., bývajúceho v N., 3/ Y. A. H., bývajúceho vo S., 4/ Y. R. Y., bývajúceho v T., 5/ Y. Q., bývajúceho v T., 6/ R. T., bývajúceho v T. 7/ Y. Y. S., bývajúceho v H., 8/ K. M. V., bývajúceho v W., 9/ Y. M. L., bývajúceho v F., L., žalobcovia 1/ - 3/, 5/, 7, 9/ zastúpení spoločnosťou VOJČÍK & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Rázusova 28, IČO: 36 866 563, v mene ktorej koná JUDr. N. M. U. , konateľ a advokát, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, o porušenie zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti odmeňovania, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 7 Cpr 8/2014, o dovolaní žalobcov 1/ - 3/, 5/, 7/, 9/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2018 sp.zn. 21 CoPr 4/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. februára 2017 č.k. 7 Cpr 8/2014-412 zastavil konanie o povinnosti žalovanej upustiť od svojho konania a napraviť protiprávny stav na Odbore kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Prešove, a to tak, že zabezpečí, aby žalobcovia 1/ - 9/ boli odmeňovaní za vykonanú prácu ako policajti zaradení na prvom a druhom operatívnom oddelení Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Prešove a rovnako, ako policajti zaradení na 3. operatívnych oddeleniach Odborov kriminálnej polície, Okresných riaditeľstiev PZ v pôsobnosti Krajského riaditeľstva PZ v Prešove, v súlade s platnými predpismi na úseku pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov (výrok I.), zamietol žalobu (výrok II.) a rozhodol, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III.). Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa domáhali ochrany pred diskrimináciou v služobných vzťahoch z dôvodu iného postavenia podľa zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých

oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) (ďalej len „antidiskriminačný zákon“). Personálnym rozkazom riaditeľa Okresného riaditeľstva PZ v Prešove č. XXX z 29. marca 2011 bol policajtom zaradeným na oddelení ekonomickej kriminality, Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Prešove od 1. apríla 2011 odobratý príplatok za nerovnomernosť času služby vo výške 100,- € mesačne, ktorý im bol priznaný podľa § 97 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z.z o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície. Podľa personálneho rozkazu zanikli predpoklady, pre ktoré bol žalobcom tento príplatok priznaný, a to z dôvodu zmeny výkonu času služby na rovnomerný čas služby. Žalobcovia tvrdili, že odobratím uvedeného príplatku policajtom zaradeným na oddelení ekonomickej kriminality Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Prešove a jeho ponechaním policajtom zaradeným na oddeleniach ekonomickej kriminality Odborov kriminálnej polície Okresných riaditeľstiev PZ v pôsobnosti vtedajšieho zamestnávateľa - Krajského riaditeľstva PZ v Prešove sa vytvorili dve kategórie policajtov z hľadiska odmeňovania, t.j. došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti odmeňovania na základe regionálnych rozdielov. Súd prvej inštancie sa s argumentáciou žalobcov nestotožnil. Uviedol, že v posudzovanom spore boli osobami v porovnateľnej situácii osoby zaradené na tom istom oddelení. Príslušníci PZ iného oddelenia vykonávajúci inú činnosť, resp. s odlišným popisom služobnej činnosti, nie sú osobami v porovnateľnej situácii. Zastával názor, že je plne v kompetencii nadriadeného rozhodnúť o tom, ktorému alebo ktorým z viacerých policajtov na príslušnom oddelení v rámci organizácie ich práce rozvrhne základný čas služby v týždni nerovnomerne, a ktorým nie. Správnosť alebo primeranosť príslušného organizačného rozhodnutia vychádzajúceho z potrieb dotknutého pracoviska preto neskúmal. Uviedol, že žalobcovia mohli voči personálnemu rozkazu podať odvolanie, prípadne podať žalobu o jeho preskúmanie cestou správneho súdnictva. Pri rozhodovaní vychádzal aj z výpovede svedka K. T. S., priameho nadriadeného žalobcov, ktorý vypovedal, že žalobcovia mali pracovný čas v týždni rozvrhnutý rovnomerne, a tým zanikol dôvod pre priznanie príplatku za nerovnomernosť času služby. Žalobcovia pracovali od pondelka do piatku v čase od 7:30 do 15:30 a v prípade, že mali pohotovosť, resp. prácu cez víkend, bola im vyplatená odmena za prácu nadčas. Z výpovede svedka vyplynulo, že porovnávať sa s príslušníkmi PZ pracujúcimi na inom oddelení, napr. v Poprade, resp. vo Svidníku a v Starej Ľubovni nie je možné, nakoľko títo mali iný popis pracovnej činnosti a mohli mať pracovný čas rozvrhnutý nerovnomerne. Výrok o trovách konania odôvodnil § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 27. marca 2018 sp.zn. 21 CoPr 4/2017 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a III. potvrdil (výrok I.) a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.). Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovia ako tzv. obeť diskriminácie nepreukázali súdu, že boli vystavení odlišnému alebo menej priaznivému zaobchádzaniu. Vo vzťahu k dôkaznému bremenu v posudzovanom spore uviedol, že súd prvej inštancie správne interpretoval ustanovenia antidiskriminačného zákona s tým, že hoci žalobcovia mohli subjektívne pociťovať konanie žalovanej voči ich osobám ako konanie diskriminujúce, toto pociťovanie bez ďalšieho nemôže mať za následok, že dôkazné bremeno ohľadne nediskriminácie žalobcov sa presúva na žalovanú. Vzhľadom na uvedené, ako aj s poukazom na obsah spisu a aktívny prístup žalovanej pri predkladaní a realizovaní dôkazov, nebolo možné konštatovať, že žalovaná v danej časti neunesla dôkazné bremeno. K tvrdeniu žalobcov, že výkon služby si vyžadoval aj výkon práce nad plánovaný základný čas služby, keďže nemožno predpokladať, že sa trestná činnosť nepácha aj v noci, resp. po pracovnej dobe, a tak si štátna služba vyžadovala nerovnomerné rozvrhnutie pracovného času, uviedol, že táto skutočnosť nepreukazuje rozdielne zaobchádzanie so zamestnancom, ktoré by v danom prípade zakladalo poskytnutie ochrany podľa ustanovení antidiskriminačného zákona. V prípade potreby výkonu času služby nad plánovaný základný čas služby bola policajtom vždy riadne vyplatená odmena za prácu nadčas. Poznamenal, že u žalovanej v rozhodnej dobe neexistovala u policajtov zaradených na 3. oddelení ekonomickej kriminality Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ Prešov potreba ich zaradenia do nepretržitej smeny, kde by dochádzalo k ich pravidelnému striedaniu vo výkone štátnej služby počas 24 hodín denne, 7 dní v týždni, ale ani nerovnomerne rozvrhnutý základný čas služby a ich výkon služby bol plánovaný v rovnomernom režime času služby. S poukazom na rozkaz riaditeľa Okresného riaditeľstva PZ v Prešove zo 14.

februára 2011 uviedol, že bolo v kompetencii riaditeľa vydať rozhodnutie týkajúce sa organizačnej zmeny a v rámci organizácie práce rozvrhnúť základný čas služby u žalobcov na rovnomerný vychádzajúc z potrieb dotknutého pracoviska, pričom tento postup zamestnávateľa nemožno označiť za právne nedovolený a diskriminačný. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ - 3/, 5/, 7/, 9/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) a navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že vyhovie žalobnému návrhu dovolateľov v celom rozsahu a prizná im náhradu trov konania. Dovolanie podali z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom a tvrdili, že jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V prvom rade argumentovali, že v danom spore je podstatná otázka výkladu pojmu „osoba v porovnateľnej situácii“. Nestotožnili sa so závermi súdov nižších inštancií, podľa ktorých osobami v porovnateľnej situácii sú len osoby zaradené na tom istom oddelení, pretože týmto reštriktívnym výkladom im odňali právo legitímne brániť svoje práva pred diskriminačným konaním žalovanej. Namietali, že nevedia o žiadnom písomnom rozhodnutí, ktorým by sa menil ich pracovný čas z nerovnomerného na rovnomerný. Uviedli, že ako príslušníci 3. operatívneho oddelenia Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Prešove vykonávajú ten istý druh objasňovania trestnej činnosti ako príslušníci 3. operatívneho oddelenia Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Poprade, t.j. ich náplň práce je rovnaká a ide o osoby v porovnateľnej situácii, ktoré vykonávajú totožný charakter služby u rovnakého zamestnávateľa v rámci jedného kraja. Napriek uvedenému je s týmito osobami zaobchádzané rozdielne bez legitímneho dôvodu, t.j. ide o diskriminačné konanie v zmysle antidiskriminačného zákona. Druhou podstatnou právnou otázkou, ktorú mal odvolací súd vyriešiť nesprávne, bola otázka aplikácie § 11 ods. 1 a 2 antidiskriminačného zákona, tzv. princíp obráteného dôkazného bremena. Argumentovali, že v zmysle platnej právnej úpravy bolo postačujúce, ak oznámili súdu skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo, čím sa dôkazné bremeno presunulo na žalovanú, ktorej vznikla povinnosť preukázať, že uvedenú zásadu neporušila. V tejto súvislosti poukázali na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. III. ÚS 880/15. Podľa ich názoru v konaní preukázali, že sa s nimi v oblasti odmeňovania zaobchádzalo odlišne v porovnaní s osobami pôsobiacimi na porovnateľných pozíciách, následkom čoho im vznikla zjavná nevýhoda. Na druhej strane žalovaná nijako nepreukázala, z akého dôvodu s nimi zaobchádzala rozdielne, resp. relevantným spôsobom nevyvrátila ich tvrdenia o existujúcej diskriminácii. Dôvodili, že súdy nižších inštancií nedostatočne právne posúdili a aplikovali prenesenie dôkazného bremena na žalovanú, v dôsledku čoho vo veci nesprávne rozhodli.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa plne stotožňuje s právnymi a skutkovými závermi súdu prvej inštancie, aj odvolacieho súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalobcovia 1/ - 3/, 5/, 7/, 9/ zastúpení v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

9. V danom prípade dovolateľ podal dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

10. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

11. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

12. Dovolatelia namietali, že súdy nižších inštancií si nesprávne vyložili pojem „osoba v porovnateľnej situácii“ v zmysle antidiskriminačného zákona, pričom otázka výkladu uvedeného pojmu nebola ešte v rozhodovanej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dovolací súd zastáva názor, že určenie alebo konštatovanie, či v rámci diskriminačného sporu je určitá osoba v porovnateľnej situácii vo vzťahu k inej osobe, je otázkou skutkových zistení zodpovedajúcich tomu-ktorému prípadu. Je to dané najmä rôznymi dôvodmi diskriminácie osôb (§ 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona) a osobitosťami každého diskriminačného sporu. V posudzovanej veci dovolatelia nesúhlasia so závermi súdov nižších inštancií, ktoré na základe vykonaných dôkazov uzavreli, že dovolateľmi označení príslušníci PZ pôsobiaci v iných mestách v rámci toho istého kraja, nie sú vo vzťahu k dovolateľom osobami v porovnateľnej situácii. Uvedené odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a samotná polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu však nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

13. Dovolatelia vytykali súdom nižších inštancií, že nesprávne právne posúdili otázku aplikácie § 11 ods. 1 a 2 antidiskriminačného zákona, tzv. princíp obráteného dôkazného bremena, pričom táto otázka nebola ešte v rozhodovanej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Z obsahu ich argumentácie vo vzťahu k predmetnej dovolacej námietke ale vyplýva, že dovolatelia nesúhlasia s vyhodnotením dôkazov zo strany súdov nižších inštancií, resp. so závermi, ku ktorým na základe vykonaných dôkazov dospeli. Odvolací súd, zhodne so súdom prvej inštancie, na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v prejednávanej spore obsah spisu, predovšetkým dovolateľmi predložené dôkazy a označené skutočnosti, nepredpokladal prenos dôkazného bremena na žalovanú. Dovolatelia však naďalej tvrdili, že v konaní jasne preukázali, že v danom prípade sa uplatňovalo rozdielne zaobchádzanie pri odňatí príplatku za nerovnomernosť času služby, pričom žalovaná podľa ich názoru nepredložila ani jeden objektívny a relevantný dôkaz, z akého dôvodu zaobchádzala s dovolateľmi diskriminačne. Dovolací súd poznamenáva, že takáto dovolacia argumentácia významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 a 432 ods. 2 CSP.

14. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že v dovolaní nie je dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

15. V dovolacom konaní úspešnej žalovanej najvyšší súd trovy dovolacieho konania nepriznal, lebo jej žiadne trovy nevznikli.

16. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.